

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 2. An Dirigibilitas, aut directivitas sit objectum formale?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

ter duo extremâ solâ ratione distincta, ex qua causa etiam ordo rationis dicitur; C. D. *etiam min.* talis ordo est ens rationis Thomisticum, si entitativè non esset realis, & distingueretur ab omni ente reali. *Concederem.* Cùm autem sit entitativè realis. *N. min. & Conf.*

Hæc de ente rationis in Logicæ prolegomenis satis dicta sunt; ne Tyro Philosophus pluribus ejusmodi speculationibus metaphysicis in ipso statim Philosophiæ limine terreatur. Judicabam autem pauca hæc inferenda hîc esse, ut consulerem tyronibus, qui aliàs facilè perturbarentur, si iis de objecto Logicæ legentibus aut disputantibus hoc ens ne à nomine quidem notum occurreret. Præter ens Thomisticum datur adhuc aliud, quod Scotistæ *ens diminutum* appellant, & ita describunt: est entitacula quædam resultans ex actibus, quibus in objecta tendimus, per quam res cognitæ in esse cogniti formaliter constituuntur. Ejusmodi entitacula est purè ens rationis, pendens à sola ratione in esse & conservari, nec requirit ullum subjectum in quo sit. Hoc ex iisdem rationibus n. 66. contra ens Thomisticum allatis ab objecto formali Logicæ eliminare oportet.

§. II.

An Dirigibilitas aut Directivitas sit objectum formale Logicæ?

70. *Nota L.* Dirigibilitas operationum mentis alia est ex-alia intrinseca. *Extrinseca* est in ipsa regula dirigente, alióque nomine activa dicitur. *Intrinseca* est aptitudo ipsius operationis

nis

nis recipiendi regulæ directionem: hæc etiam passiva nuncupatur. De hac ultima dirigibilitate hîc quæritur.

71. *Nota 2.* Directivitas exemplaris sive idealis est aptitudo operationis logicè rectæ, vi cuius aliarum operationum similium directiva esse possit. Hanc operationibus logicè rectis non negamus; nam eam realiter loquendo à Logica accipiunt. Utrùm verò illa objectum formale logicè sit, in quæstione est.

72. *Dico.* Nec dirigibilitas, nec directivitas exemplaris formale Logicæ objectum est. *Ratio primæ partis est:* quia habitò objecto formali scientia acquiescit; sed Logica habità dirigibilitate non acquiescit; ergo hæc non est objectum ejus formale. *Prob. min.* Habità dirigibilitate Logica nondum assecuta est finem suum; qui est operatio recta; ergo eâ habità nondum quiescit. Supponitur proinde dirigibilitas tanquam conditio *sub qua*, sicut ab arte pictoria supponitur pingibilitas. *Ratio secundæ partis est:* quia licèt hanc directivitatem operatio à Logica accipiat, illam tamen inducere Logica non intendit; cùm finem suum in operatione unica assequatur, licèt hæc directiva alterius non esset, nec alia fieri posset ad ejus imitationem.

73. *Objic. contra 1. partem.* Logica versatur circa operationes mentis ut sunt, & quia sunt dirigibiles; ergo dirigibilitas erit formale objectum Logicæ. *R. D. Ant.* ut, & quia sunt dirigibiles; ita ut τὸ ὕτ & quia denotent rationem formalem quæ N. ita ut istæ particulæ signifi-

cent tantum rationem formalem *sub qua C.* tō
ut & quia subinde rationem *sub qua tantum*, vel
 conditionem denotant; ut si dicam: *Ignis ut ap-*
proximatus urit; Bonum ut Cognitum amatur.
 Nam approximatio non urit, nec Cognitio
 movet ad amorem; sed ignis urit, & bonitas
 movet. subinde autem particulae reduplican-
 tes significant rationem formalem *quæ*, id quod
 ex Circumstantiis & intentione loquentis sæpè
 Colligendum est. V. g. si dicam: *Deus ut bo-*
nus amatur. Ubi denotatur formalis ratio *quæ*;
 quia bonitas Dei verè movet ad amandum.

Inst. Per dirigibilitatem operationes mentis,
 secundum se indifferentes ad aliarum quoque
 scientiarum objecta, determinantur ad esse ob-
 jectum proprium Logicæ; ergo erit objectum
 formale in Logica. R. *D. ant.* Determinantur
 per eam tanquam per Conditionem, & ratio-
 tionem *sub qua C.* velut per rationem formalem
quæ, & objectum formale *quod N.*

74. *Obj. Contra 2. partem.* Logica inten-
 dit operationes intellectus ut modos sciendi;
 cum & ipsa sit modus sciendi & instrumentum
 scientiarum omnium: sed nequit intendere ope-
 rationes ut modos sciendi; nisi eas ut directi-
 vas intendat; ergo sic eas intendit. R. *N. maj.*
 Logica non intendit operationes ut sunt directi-
 vae, & quæ tales; sed quæ sunt directivæ; Logica
 enim per se ipsam sat nobilis est; & in se con-
 sistens non est modus sciendi alias scientias ex
 fine suo intrinseco, sed extrinseco tantum &
 secundario.